
**СЕМАНТИЧНІ Й ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ СЛОВА,
ВИСЛОВЛЮВАННЯ Й ТЕКСТУ**

© О. Р. Бурдейна
(Чернівці)

**МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОКОГНІТИВНИХ
ОСОБЛИВОСТЕЙ КОНЦЕПТУ INSULARITY**

У статті зроблено спробу визначити сукупність методів дослідження концепту INSULARITY для окреслення методологічного підґрунтя досліджуваного явища. Принципи лінгво-когнітивного підходу до вивчення мови були основоположними при проведенні семантико-концептуального аналізу INSULARITY. Комплексний аналіз концепту здійснювався як традиційними методами, а саме: аналізом, синтезом, описовим, структурним, кількісним та ін., так і методами дослідження поняття та концепту INSULARITY. Термінологічний інструментарій статті оперує поняттями, необхідними для висвітлення сутності методології дослідження концепту. Корпусний та лінгвокультурний аналізи є можливою перспективою подальшої розробки теми.

Ключові слова: аналіз та синтез, описовий, структурний, кількісний, функціональний та семантико-когнітивний методи.

***О. Р. БУРДЕЙНАЯ. МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ЛИНГВОКОГНИТИВНЫХ
ОСОБЕННОСТЕЙ КОНЦЕПТА INSULARITY***

В статье предпринята попытка определить совокупность методов исследования концепта INSULARITY для установления методологической основы исследуемого явления. Принципы лингвистико-когнитивного подхода к изучению языка были основополагающими при проведении семантико-концептуального анализа INSULARITY. Комплексный анализ концепта исполнялся как традиционными методами, а именно: анализом, синтезом, описательным, структурным, количественным и др., так и методами исследования понятия и концепта INSULARITY. Терминологический инструментарий статьи оперирует понятиями, необходимыми для раскрытия сущности методологии исследования концепта. Корпусный и лингвокультурный анализы являются возможной перспективой дальнейшей разработки темы.

Ключевые слова: анализ и синтез, описательный, структурный, количественный, функциональный и семантико-когнитивный методы.

***O. R. BURDEINA. RESEARCH METHODOLOGY OF THE LINGUO-COGNITIVE
PECULIARITIES OF THE CONCEPT INSULARITY***

The article focuses on the determination of the research methods for the concept INSULARITY to define the methodological basis of the phenomenon under study. The principles of linguistic and cognitive approach to language study were essential in the semantic and conceptual analysis of INSULARITY. A comprehensive analysis of the concept was carried out with the help of not only traditional methods, i.e. analysis, synthesis, descriptive, structural, quantitative and other methods, but also using the methods of studying the notion and concept of INSULARITY. Terminological apparatus of the article includes the notions necessary for the elucidation of the essence of research methodology. The corpus-based and linguo-cognitive analyses are the potential perspectives for further study.

Key words: analysis and synthesis, descriptive, structural, quantitative, functional, semantic and cognitive methods.

Основною проблематикою статті є визначення методологічного підґрунтя для вивчення парадигматичних особливостей концепту INSULARITY, тобто сукупності

методів, які застосовуються у нашому дослідженні.

Взаємодія когнітивних та мовних парадигм, а також методика їх дослідження перебуває у фокусі розгляду багатьох українських та закордонних лінгвістів: С. А. Жаботинської (Жаботинская, 2005), В. І. Карасика (Карасик, 2002), О. С. Кубрякової (Кубрякова, 1995), З. Д. Попової та Й. А. Стерніна (Попова, 2006) та ін.

Метою статті є окреслення базових методів дослідження концепту INSULARITY, зокрема, висвітлення лінгво-когнітивних методів, застосованих у нашому дослідженні: аналізу та синтезу, описового, структурного, кількісного, функціонального та семантико-когнітивного методів. Поставлена мета передбачає теоретико-поняттєвий розгляд методики дослідження.

Наше дослідження концепту опирається на лінгво-когнітивний підхід до вивчення мови, тому базові гіпотези вищезгаданого підходу потребують деталізації.

У фокусі когнітивної лінгвістики здебільшого перебуває семантика, значна частина робіт присвячена синтаксису, морфології та іншим областям лінгвістики. В. Крофт та Д. Круз виокремлюють три базових гіпотези, які пронизують лінгво-когнітивний підхід до вивчення мови (Croft 2009: 1):

- мова – не є автономною когнітивною здібністю;
- граматики – це концептуалізація;
- знання мови виникає із використання мови.

Вищезгадані гіпотези є відповіддю на первинні уявлення в когнітивній лінгвістиці на предмет домінуючих підходів у вивченні синтаксису та семантики, а саме, генеративної граматики та логічної семантики. Перший принцип протиставлений добре відомій гіпотезі генеративної граматики про те, що мова – це автономна когнітивна здібність, відокремлена від нелінгвістичних когнітивних вмінь. Другий протиставляється теоретико-істинній семантиці, в якій семантична металінгвістика в межах правди та неправди відноситься до моделі світу. Третій знаходиться в опозиції до редукаціоністичних тенденцій в обох областях (генеративної граматики та теоретико-істинної семантики), в яких відбираються максимально абстрактні та загальні репрезентації граматичної форми та значення, а більшість неординарних граматичних та семантичних явищ (як, наприклад, похідні значення) відносяться до периферії (Croft 2009: 1).

Висновки згідно з першою гіпотезою полягають у тому, що репрезентація лінгвістичних знань виявляється тим самим, що і представлення інших концептуальних

структур, і що процеси, в яких ті знання використовуються фундаментально не відрізняються від когнітивних вмінь, які людина використовує поза мовною сферою. Друга гіпотеза є базисом висловлювання Р. Ленекера, що граматики є концептуалізацією. Це означає, що концептуальна структура не може бути редукованою до істинно-умовного співвідношення із оточуючим світом. Ключовий аспект когнітивної здібності людини полягає в концептуалізації досвіду спілкування. Третя – ґрунтується на твердженні, що знання мови виникає із її використання, тобто категорії та структури у семантиці, синтаксисі, морфології та фонології вибудовуються у процесі когніції (Croft 2009: 3–4).

О. С. Кубрякова висвітлює 4 базові принципи, на яких ґрунтується сучасна когнітивна лінгвістика: експансіонізм, антропоцентризм, функціоналізм (або неофункціоналізм), експланаторність (Кубрякова 1995: 208). Перший виявляється у необхідності “виходу не тільки в різні області гуманітарного знання, але у в різні сфери природних наук”, тобто в інтенсивному розширенні всіх сфер дослідження мови (Кубрякова 1995: 212). Другий – у фокусуванні уваги на вивченні духовної та ментальної діяльності людини (Кубрякова 1995: 216). Третій – у вивченні вживання та побудови мови у дискурсі через функціональні властивості (наприклад, семантичні, синтаксичні та прагматичні у функціональній граматиці С. Діка) (Кубрякова 1995: 222). Четвертий – у прагненні знайти пояснення мовних явищ, тобто внутрішньої організації мови, окремих модулів, архітектоники текстів, реалізації дискурсу і т. д. (Кубрякова 1995: 222).

Лінгво-когнітивний підхід, таким чином, виявляється в трьох основних гіпотезах, які є базисом когнітивних досліджень у мові. Принципи вивчення мови є підґрунтям досліджень в когнітивній лінгвістиці.

Розглянемо детальніше комплексну методіку аналізу концепту INSULARITY.

Аналізом номінується практичний розділ цілого на компоненти, а синтезом – поєднання елементів у ціле (Кочерган 2006: 359). Наприклад, компонентний аналіз ключової лексеми концепту INSULARITY передбачав розчленування значення на складові елементи і розгляд кожного з них, тобто аналіз. Синтез уможливив інтерпретацію лексеми як єдності різних ознак. Діалектична залежність аналізу та синтезу здійснює об’єктивне відображення дійсності.

Описовий метод як “планомірна інвентаризація одиниць мови і пояснення особливостей їх будови та функціонування на певному етапі розвитку мови, тобто в

синхронії” (Кочерган 2006: 360), використовувався для відбору та тлумачення матеріалу. Вищезгаданий метод здійснювався поетапно. Наприклад: 1) виокремлення лексем-номінацій концепту INSULARITY; 2) вторинна сегментація лексем, тобто визначення елементів словотвірної будови; 3) класифікація та інтерпретація виділених елементів. Описовий метод згідно з нашим дослідженням використовував прийоми зовнішньої та внутрішньої інтерпретації. Перший різновид прийомів втілювався, наприклад, в логіко-психологічному прийомі (Кочерган 2006: 360), тобто в дослідженні зв’язку змісту лексем-номінацій із ментальними утвореннями, якими є концепти на думку В. І. Карасика (Карасик 2007: 27–28). Прийоми внутрішньої інтерпретації виражались у вивченні мовних явищ на базі їх системних парадигматичних та синтагматичних зв’язків (Кочерган 2006: 361). Парадигматична методика в нашому дослідженні обіймала опозиційний прийом – тобто при зіставленні значень лексем-номінацій на основі спільності поняттєвих компонентів лексеми об’єднувались в групи. Дослідження сполучуваності лексем реалізовувалось за допомогою синтагматичної методики, що дозволило виявити додаткові відтінки значень, наприклад, при аналізі фразеологічних одиниць та паремій.

Структурний метод є методом синхронного аналізу мовних явищ на основі зв’язків і відношень між мовними елементами (Кочерган 2006: 372), який слугував для визначення словотвірних одиниць лексем-номінацій та їх систематизації. Його метою було вивчення словотвірного гнізда концепту INSULARITY, словотвірні елементи якого співвіднесені й пов’язані системою лінгвальних відношень. Структурний метод також реалізується в методиці компонентного аналізу.

Кількісний метод як представник математичних методів аналізу виражається у встановленні частотності досліджуваних явищ.

Функціональний метод відображається в прагматичній методиці аналізу, відповідно до якої розглядався прагматичний потенціал ключової лексеми-вербалізатора концепту. Значущим складником формування цього потенціалу є аксіологічне маркування лексем-номінацій концепту.

У межах когнітивної лінгвістики для реконструкції уявлень носія мови застосовується різноманіття методик, однією з яких є семантичний (або концептуальний) аналіз (Рахіліна 2008: 19).

На думку З. Д. Попової та Й. А. Стерніна семантико-когнітивний напрямок є одним із типових представників когнітивної лінгвістики, який комбінує дослідження

лексичної та граматичної семантики мови як засобу доступу до змістового компонента концептів та як засобу їх моделювання від семантики мови до концептосфери (Попова 2006: 12).

О. С. Кубрякова формулює відмінність концептуального аналізу (далі – КА) від семантичного в їхніх кінцевих цілях: перший спрямований на пошук спільних концептів, підведених під один знак та які передбачають буття знака як відомої когнітивної структури, КА веде до знання про світ; другий – на експлікацію семантичної структури лексеми, уточнення, реалізуючи її денотативні, сигніфікативні та когнітивні значення, тобто пов'язаний із тлумаченням слова (Кубрякова 1991: 85).

С. А. Жаботинська вважає КА логічним продовженням семантичного, оскільки в обох випадках об'єктом дослідження є вербалізовані концепти. Базові розмежування реалізуються за параметрами композиційності та ступеня абстрагованості: по-перше, семантичний аналіз передбачає виявлення переліку компонентів, а концептуальний вимагає визначення цих елементів у співвіднесенні та уніфікації в складі концептуальної структури; по-друге, базовим одиницям КА властивий високий ступінь абстракції порівняно із одинцями семантичного аналізу (Жаботинская 2005: 53).

Важливим в методиці нашого дослідження є поєднання семантичного та концептуального аналізів, перший з яких втілюється у вивченні поняття INSULARITY, а другий – в моделюванні структури концепту INSULARITY.

На погляд В. В. Левицького концептуальний аналіз представляє собою “конгломерат різноманітних методів та прийомів...” (Левицкий 2006: 143).

Р. М. Фрумкіна пропонує умовне групування репертуару методів КА згідно з трьома напрямками: 1) апеляція до життєвого досвіду, тобто для інтерпретації смислів залучається особистий досвід автора як носія культурних традицій, об'єктом аналізу виявляються складні ментальні утворення, вербалізовані лексемами *думка*, *знати*, *вірити* і т. д. (Фрумкіна 1995: 96); 2) апеляція до мовного чуття та наукової ерудиції із присутністю “за плечем” лінгвіста пари “той, хто говорить – той, хто слухає” разом із їхнім внутрішнім світом; 3) інтроспекція дослідника, застосована до будь-якого мовного матеріалу (Фрумкіна 1995: 98–99).

Ідентифікація та дескрипція парадигми концепту потребує дослідження тлумачення значення його номінацій, яке, згідно з описом концепту В. І. Карасика, включає наступний набір процедур: 1) дефініювання, тобто виокремлення смислових ознак; 2) контекстуальний аналіз, а саме виокремлення асоціативно пов'язаних

сміслових ознак; 3) етимологічний аналіз; 4) пареміологічний аналіз; 5) інтерв'ювання, анкетування та коментування (Карасик 2002: 84–85).

М. В. Піменова вкладає “вивчення самого значення слова, в якому фіксуються не лише ознаки, необхідні і достатні для ідентифікації позначуваного, але й наївні (буденні) знання про позначуване, які реалізуються в метафорах та метонімії” в сутність когнітивного підходу до дослідження семантики лексеми, визначаючи це як комплексний підхід до розгляду концептуальної структури, який уможлиблює реконструювання концепту через його мовне втілення (Піменова 2005: 16).

На думку С. Є. Нікітіної розумінню КА властивий дуальний характер – це аналіз концептів та певний спосіб аналізу дійсності за допомогою концептів. Семантичний опис-експлікація концепту передбачає складання тезаурусу, який би включав статичні та динамічні відношення. Перші специфікуються на рівнозначні слова (синоніми, символи, метафори та ін.), антоніми та ієрархічні слова, які не включають родо-видові зв'язки: ціле / частина, об'єкт / внутрішній атрибут, об'єкт / зовнішній атрибут і т. д. Другі підрозділяються на актантні, пов'язані із суб'єктними, об'єктними, інструментальними та відношенням адресата, та імплікативні, які вміщують відношення причини / наслідку. С. Є. Нікітіна виокремлює локалізацію як сукупність статичних (категоріальних) та динамічних (ситуативних) відношень. Для дослідження концепту за методикою лінгвіста необхідно скласти “тезаурусну статтю-анкету” (термін С. Є. Нікітіної) (Никитина 1991: 117–120).

А. Вежбицька пропонує вивчення концептів шляхом їх тлумачення за допомогою обмеженої кількості примітивів: субстантивів, детермінаторів та квантифікаторів, ментальних предикатів (знати, думати), дій та подій, оцінки, дескрипторів, часу та місця, метапредикатів (ні, не, через), інтенсифікаторів, таксономії та партономії (вид / різновид) (Вежбицькая 1996: 331).

Наявність багатоманітності методик КА свідчить про відсутність перманентної уніфікованої моделі КА, у зв'язку з чим в нашій роботі було здійснено комплексний аналіз.

У нашій роботі КА здійснювався згідно з поетапним когнітивним дослідженням, запропонованим З. Д. Поповою та Й. А. Стерніним (Попова 2006: 112–113). Базовими етапами КА були наступні:

1. Побудова номінативного поля концепту INSULARITY.
2. Аналіз та дескрипція семантики лексем, що наповнюють номінативне поле.

3. Когнітивна інтерпретація результатів опису семантики мовних одиниць та виявлення когнітивних ознак-формантів INSULARITY як ментальної одиниці.

4. Дескрипція змісту концепту із репрезентацією базисних когнітивних ознак останнього.

Наступним ступенем дослідження INSULARITY стало моделювання концепту як цілісної одиниці свідомості, що продовжило КА досліджуваного концепту:

5. Ієрархізація категоріальної структури, а саме побудова ієрархії когнітивних ознак.

6. Дескрипція польової організації INSULARITY, тобто стратифікація когнітивних ознак до ядра, ближньої, дальньої, крайньої периферії та інтерпретаційного поля концепту та репрезентація змісту концепту INSULARITY у вигляді польової структури.

Концепт INSULARITY виявляється вихідним базисом для виокремлення відповідної сукупності мовних засобів, поєднаних із концептом відношенням репрезентації, вербалізації, або об'єктивації.

Засоби лексикалізації концепту INSULARITY представлені:

1) прямими номінаціями: синонімічними засобами мови, одиницями різних частин мови, словотвірно поєднаними із основними лексичними засобами об'єктивації, асоціатами;

2) вторинними номінаціями: метафорами, метоніміями, порівняннями, фразеологічними одиницями та пареміями.

Підсумком концептуальної інтерпретації є представлення моделі змісту INSULARITY. Структурне моделювання концепту INSULARITY згідно з В. А. Масловою та Р. М. Фрумкіною (Маслова 2001: 45), а також З. Д. Поповою та Й. А. Стерніним (Попова 2007: 60) включає ядро та периферію. Ядро, за В. А. Масловою та Р. М. Фрумкіною, містить всі словникові визначення поняття INSULARITY, які були ієрархізовані за частотністю із виявленням домінуючої семи.

Периферія вміщує синоніми, розподілені за частотністю до ближнього, дальнього та крайнього прошарків польової структури концепту. Інтерпретаційне поле згідно з З. Д. Поповою та Й. А. Стерніним також налічує асоціати та фразеологізми, відібрані шляхом суцільної вибірки із тезаурусів за асоціацією із головним словом (Jobbins: 113) та ідіоматичних словників згідно з відповідними критеріями відбору.

Польова модель INSULARITY репрезентується таким чином: ядро із сукупністю

дефініцій поняття, які виявляються прототипними прошарками із значною конкретизованістю первинних яскравих образів (Попова 2007: 60). Периферія містить більш абстрактні ознаки та включає базові прошарки. Інтерпретаційне поле також містить аксіологічні оцінки та інтерпретації змісту ядра концепту національною, груповою та індивідуальною свідомістю (Попова 2007: 64), висвітлені в асоціатах та фразеологічних одиницях. Суперечливість елементів інтерпретаційного поля свідчить про вміст “висновків” із установок різних груп людей (Попова 2007: 60). Фразеологізми та паремії як засоби лексикалізації INSULARITY містять деякі когнітивні стереотипи, характерні для етнічної концептосфери. Нами було відібрано деякі фразеологізми та паремії як ілюстрації певних рис британського національного характеру.

Багаторівневість концепту INSULARITY забезпечується когнітивними прошарками, які послідовно нашаровуються на базовий прошарок (Попова 2007: 62). Проте, загалом, стверджувати про чітку організацію концепту, а саме чітко окреслену структурування периферії та інтерпретаційного поля, неможливо через перманентне функціонування концепту із актуалізацією в своїх різних складниках (Попова 2007: 60–61), тому, ми представили умовну позицію концептуальних ознак та прошарків у полі концепту.

Ядро концепту представлене фреймовою мережею, запропонованою С. А. Жаботинською (Жаботинская 2008: 357–368). Фрейм є багатокомпонентним концептом, який мислиться в цілісності його складових, це об’ємне уявлення, деяка сукупність стандартних знань про предмет, або явище (Попова 2007: 73). Ядро концепту INSULARITY включає фреймову репрезентацію частиномовних втілень, а також етимологічно споріднених лексем концепту INSULARITY.

Семантичний простір та концептосфера за власною сутністю є схожими, виявляючись мисленнєвими сутностями, але мовне значення є квантом семантичної сфери, прикріплене до мовного знака, який надає певні знання про концептосферу, а концепт як конститuent концептосфери вербалізується різноманіттям мовних знаків, або існує на підґрунті альтернативних знакових систем (Попова 2007: 90–92).

У нашому дослідженні використовувався метод компонентного аналізу як найефективніший метод вивчення мовного значення (Левицький 2006: 84), який за визначенням В. В. Левицького є “розкладанням лексичного значення (сигніфікату) на елементарні смислові одиниці” (Левицький 2006: 85; Кочерган 2006: 385). Нами було виокремлено базові семи понять-номінацій концепту INSULARITY, які складають

семантеми, тобто сукупність семем, які втілюються в наборі сем і разом становлять семантику лексем-номінацій концепту.

За основу аналізу було визначено лексикографічну процедуру компонентного аналізу (Левицький 2006: 89–90), яка базується на інтуїтивному аналізі дефініцій словникових статей. Цей метод детально тлумачиться у праці І. В. Арнольд (Арнольд, 1966). Семантика понять-номінацій концепту INSULARITY розкривається з позиції 6 класифікаторів, встановлених на прикладі компонентного аналізу лексеми *insular*, використаної для дослідження через наявність більшої специфікації значень та переважаючої частотності в публіцистичних текстах. Таким чином, згідно з вищезгаданим способом опрацювання словникових визначень було ієрархізовано семантичні ознаки лексем-номінацій концепту.

Компонентний аналіз було здійснено також на базі словотвору лексем-вербалізаторів за методикою аналізу Е. Ф. Скороходько (Скороходько 1964: 34). У нашій роботі було виявлено внутрішню форму слів, яка є поєднанням структурної та семантичної сторін на базі словотвірних моделей найменувань концепту. Із врахуванням словотвірних моделей було змодельовано словотвірне гніздо концепту.

Вищезгаданий аналіз слугує для дескрипції значення слова та для аналізу семантичної та структурної моделей лексеми, а загалом – для інтерпретації подібності та встановлення семантичного зв'язку між словами (Левицький 2006: 92).

Семантико-когнітивний аналіз також передбачає аналіз семантеми лексем-номінацій концепту INSULARITY. Побудова семантеми ключової лексеми концепту складає виявлення семем та сем, які вона сигніфікує.

Специфіка концепту INSULARITY виявляється через простеження “пасивного”, або “історичного” прошарку концепту за Ю. С. Степановим (Степанов 2004: 44) за допомогою етимологічного аналізу, який сприяв виявленню не тільки пасивного прошарку INSULARITY, але й визначив етимологічно споріднені похідні лексеми із етимомом латинського походження *insula*. Етимологія, таким чином, уможливило визначення історичного прошарку концепту. Поступово ключова лексема нарощувала нові ознаки, збільшуючи об'єм концепту.

У нашому дослідженні було простежено не лише експліцитне вираження INSULARITY, але й було виявлено імпліцитно-асоціативну репрезентацію ознак в лексичній семантиці синонімів, асоціативів і фразеологізмів та зв'язок концепту INSULARITY з іншими концептами. На думку Ю. С. Степанова: “Концепти можуть

“літати” над концептуалізованими областями, виражаючись як в слові, так і в образі, або матеріальному предметі” (Степанов 2004: 75). У розумінні лінгвіста концептуалізована сфера у вузькому значенні терміна є стійкою сукупністю деяких концептів, або мікромотивів, тобто послідовністю уявлень, епізодів і т.д. На наш погляд концепт INSULARITY може реалізувати когнітивні ознаки у спеціалізованому та у зв’язаному, тобто асоційованому вигляді, а також знаходить вираження деяких когнітивних ознак в інших концептах.

Аналіз лексичної сполучуваності уможлиблює виявлення додаткових ознак порівняно із базовими словниковими значеннями (Попова 2006: 104). Нами був здійснений розгляд вживання синонімів та асоціатів, які об’єктивують концепт у стійких словосполученнях, що розкриває базові поняттєві ознаки лексем-номінацій, доповнюючи їх новими відтінками значень, або позитивною/негативною конотацією.

Отже, у нашій роботі було поєднано концептуальний та семантичний аналіз, тому дослідження поняття та концепту INSULARITY здійснюється відповідно до основних принципів лінгво-когнітивного підходу до вивчення мови. Викладені вище теоретичні засади та практичне застосування основних методів дослідження концепту можуть бути доповненими методами аналізу, які використовуються в корпусній лінгвістиці, оскільки фактичний матеріал дослідження було відібрано із електронних текстів Британського національного корпусу. У контексті нашого дослідження це є можливою перспективою подальшої розробки теми.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И. В. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика ее исследования (на материале имени существительного) / И. В. Арнольд. – Л. : Просвещение, 1966. – 192 с.
2. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая. – М., 1996. – 412 с.
3. Жаботинская С. А. Лексическое значение: принципы построения концептуальной сети / С. А. Жаботинская // *Zlovo z perspektywy jezykoznawcy i tlumacza*, tom II. – Gdansk : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego, 2005. – Р. 53–62.
4. Жаботинская С. А. Принципы лингвокогнитивного анализа и феномен полисемии / С. А. Жаботинская // *Проблеми загального, германського та слов’янського мовознавства. До 70-річчя професора В. В. Левицького* / [під ред. Г. Альтмана, І. Задорожної, Ю. Мацкуляк]. – Чернівці : Книги ХХІ, 2008. – С. 357–368.
5. Карасик В. И. Языковые ключи / В. И. Карасик. – Волгоград : Парадигма, 2007. – 520 с.
6. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган. – Київ : Видавничий центр “Академія”, 2006. – 464 с.
8. Кубрякова Е. С. Об одном фрагменте концептуального анализа слова память / Е. С. Кубрякова // *Логический анализ языка. Культурные концепты*. – М., 1991. – С. 85–91.
9. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигматического анализа) / Е. С. Кубрякова // *Язык и наука конца 20 века*. – М. : Изд-во РГГУ, 1995. – С. 144–238.
10. Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий. – Винница : Нова Книга, 2006. – 512 с.
11. Маслова В. А. Лингвокультурология : [Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / В. А. Маслова. – М. : Издательский центр “Академия”, 2001. – 208 с.
12. Никитина С. Е.

О концептуальном анализе в народной культуре / С. Е. Никитина // Логический анализ языка. Культурные концепты. – М. : Наука, 1991. – С. 117–123. 13. *Попова З. Д.* Когнитивно-семантический анализ языка : [монография] / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : издательство “Истоки”, 2006. – 226 с. 14. *Пименова М. В.* Методология концептуальных исследований / М. В. Пименова // Антология концептов. – Волгоград : Парадигма, 2005. – С. 16–19. 15. *Рахилина Е. В.* Когнитивный анализ предметных имен : семантика и сочетаемость / Е. В. Рахилина. – М. : Русские словари, 2008. – 416 с. 16. *Скороходько Э. Ф.* Вопросы теории английского словообразования и ее применение к машинному переводу / Э. Ф. Скороходько. – К. : Изд-во КГУ. – 1964. – 116 с. 17. *Степанов Ю. С.* Константы : Словарь русской культуры / Ю. С. Степанов. – [3-е изд.]. – М. : Академический проект, 2004. – 992 с. 18. *Фрумкина Р. М.* Есть ли у современной лингвистики своя эпистемология? / Р. М. Фрумкина // Язык и наука конца XX века : Сб. статей. – М., 1995. – С. 74–117. 19. *Croft W.* Cognitive Linguistics / W. Croft, D. A. Cruse. – Cambridge : Cambridge University Press, 2009. – 356 p. 20. *Jobbins A. C.* Automatic identification of cohesion in texts : exploiting the lexical organization of Roget’s thesaurus [Электронный ресурс] / A. C. Jobbins. – Режим доступа : aclweb.org/anthology.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2013